

Kingdom of the Netherlands

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

WORLD BANK GROUP

VODIČ ZA ŽRTVE KROZ KRIVIČNOPRAVNI SISTEM SRBIJE

VDS

Vodič za žrtve kroz krivičnopravni sistem Srbije

Izdavači:

©Viktimološko društvo Srbije
Ismeta Mujezinovića 21, Beograd

IGP „Prometej“, Beograd

Za izdavača:

Dr Vesna Nikolić-Ristanović

Kompjuterska obrada teksta i dizajn:

Tatjana Rondović

Štampa:

„Prometej Graf“, Beograd

Tiraž:

200

VDS

Kingdom of the Netherlands

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

SWEDEN

WORLD BANK GROUP

Vodič za žrtve kroz krivičnopravni sistem Srbije pripremio je tim Viktimološkog društva Srbije – VDS u saradnji sa Multidonatorskim povereničkim fondom za podršku sektoru pravosuđa u Srbiji (MDTF-JSS). Zahvaljujemo se gospodinu Srđanu Svirčevu, stručnjaku za javni sektor, i dr Marini Matić Bošković, savetnici za reformu pravosuđa na korisnim komentarima, smernicama i podršci prilikom izrade ovog Vodiča.

VODIČ
ZA ŽRTVE KROZ KRIVIČNOPRAVNI
SISTEM SRBIJE

BEOGRAD
2018

SADRŽAJ

RAZLOZI ZA IZRADU OVOG VODIČA	7
OBJAŠNJENJE OSNOVNIH POJMOVA	8
U KOJIM SLUČAJEVIMA OŠTEĆENI SAM POKREĆE KRIVIČNI POSTUPAK?	11
KAKO PRIJAVITI KRIVIČNO DELO?	13
Kako prijaviti krivično delo policiji?	13
Šta ako ste zadobili povrede?	16
Kako prijaviti krivično delo tužilaštvu?	17
ODLAGANJE KRIVIČNOG GONJENJA I NEPOKRETANJE KRIVIČNOG POSTUPKA	19
Odlaganje krivičnog gonjenja	19
Odbacivanje krivične prijave	20
Izmirenje privatnog tužioca i okrivljenog	20
Poravnanje učinioca i oštećenog i oslobođenje od kazne	21
PODNOŠENJE PRIVATNE TUŽBE ILI PREDLOGA	22
Ko i u kom roku podnosi privatnu tužbu ili predlog za krivično gonjenje?	22
Kome se podnosi privatna tužba ili predlog?	22
Šta treba da sadrži privatna tužba?	23
PREUZIMANJE GONJENJA OD JAVNOG TUŽIOCA	26
FAZE POSTUPKA	27
SUĐENJE	30
POSTUPAK PREMA MALOLETNICIMA	32
ŽRTVA NA SUDU	35
ŠTA TREBA DA ZNATE AKO STE POZVANI KAO SVEDOK U KRIVIČNOM POSTUPKU?	37
Ko su svedoci?	37
Pozivanje svedoka	38
Svedok na sudu	38
Ispred sudnice	39

Davanje iskaza	39
Saslušanje maloletnog lica kao oštećenog/svedoka	42
ZAŠTITA ŽRTAVA I SVEDOKA NA SUDU	43
Osnovna zaštita žrtava i svedoka	43
Posebno osetljive žrtve i svedoci	43
Zaštićeni svedok	44
Posebne mere zaštite	44
PRAVO NA NAKNADU ŠTETE PROUZROKOVANE KRIVIČNIM DELOM	46
TROŠKOVI KRIVIČNOG POSTUPKA	47
SLUŽBA VDS INFO I PODRŠKA ŽRTVAMA	49

RAZLOZI ZA IZRADU OVOG VODIČA

Različita povređujuća ponašanja se dešavaju tu odmah pored nas, u našem gradu, u našem komšiluku! Svako može da postane žrtva krađe, razbojništva, nasilja u porodici, nasilja na radnom mestu, džeparenja u autobusu, proganjanja, diskriminacije ili nečeg sličnog! Ovakva iskustva su neočekivana, neprijatna i traumatična. Žrtva je uplašena, zbunjena, često optužuje sebe za ono što se dogodilo i ne zna kome može da se obrati za pomoć. Oseća se povređeno, iznevereno i nemoćno. Žrtvi su potrebni podrška, informacije i zaštita.

Zato je veoma važno da svako od nas – žrtva, njeni roditelji, deca, rođaci, prijatelji, kolege, poznanici, očevici, svedoci ili druga lica – zna:

- **Kome i na koji način može da prijavi krivično delo!**
- **Šta žrtva može da očekuje od nadležnih državnih organa!**
- **Koja prava i obaveze žrtva ima kada prijavi krivično delo!**
- **Koja prava i obaveze žrtva ima kada se poziva na sud u svojstvu svedoka!**
- **Kakav je položaj i uloga žrtve u krivičnom postupku!**
- **Kako žrtva može da ostvari pravo na naknadu štete!**
- **Ko snosi i koje troškove krivičnog postupka!**

Informisanje građana o položaju žrtve u krivičnompravnom sistemu čini se još važnijim ako uzmemo u obzir činjenicu da za veliki broj građana, posebno ako su žrtve nekog krivičnog dela, susret sa državnim organima, pre svega sa policijom, tužilaštvom i sudom, može da bude traumatično iskustvo, izvor stresa, briga i neprijatnosti. To naročito dolazi do izražaja pri prvom susretu sa državnim organima i institucijama, kada građani nisu upoznati sa svojim pravima, obavezama, postupkom i kada ne znaju šta mogu da očekuju od nadležnih službi.

Cilj ovog Vodiča je da Vam pruži osnovne informacije o tome kako bi trebalo da postupate ukoliko Vam se desi da postanete žrtva krivičnog dela ili svedok takvog ponašanja. Ovaj Vodič treba da Vam posluži kao uputstvo kako da prijavite krivično delo, koja prava i obaveze imate i šta možete da očekujete kada se pojavite na sudu kao oštećeni ili svedok. Vodič sadrži i osnovne informacije o tome kome i na koji način možete da se obratite ako su Vam potrebne informacije, pomoć i podrška.

Za sve detaljnije informacije možete se obratiti službi za žrtve Viktimološkog društva Srbije VDS info i podrška žrtvama na 011 630 30 22 i 065 548 64 21!

OBJAŠNENJE OSNOVNIH POJMOVA

Krivično delo je ono delo koje je zakonom predviđeno kao takvo, koje je protivpravno i koje je skrivljeno.

***Primeri:** ubistvo, silovanje, polno uznemiravanje, krađa, razbojništvo, razbojnička krađa, ucena, nasilje u porodici, trgovina ljudima, ugrožavanje sigurnosti, lake telesne povrede, teške telesne povrede, genocid, zločini protiv čovečnosti, ratni zločini i slično.*

Žrtva je lice koje, usled izvršenog krivičnog dela, trpi materijalnu i/ili nematerijalnu štetu: fizički bol (povrede), psihičke patnje, uništenje ili oštećenje imovine, umanjenje imovine ili sprečavanje njenog uvećanja, strah, grubi napad na svoja osnovna prava.

Oštećeni je pravni naziv za žrtvu krivičnog dela, ali podrazumeva i druga lica čija su neka lična ili imovinska prava krivičnim delom povređena ili ugrožena, na osnovu čega ostvaruju određena prava i imaju određene obaveze u krivičnom postupku.

***Primer:** U slučaju krivičnog dela ubistva žrtva je lice koje je ubijeno. U tom slučaju, kao oštećeni se u krivičnom postupku pojavljuju roditelji ili drugi srodnici lica koje je ubijeno. Ili, u slučaju krivičnog dela teške telesne povrede, u postupku se kao oštećeni može pojaviti lice koje je izdržavano od strane lica koje je zadobilo teške telesne povrede koje su prouzrokovale invaliditet pa ono nije više radno sposobno, te ne može da se stara o licu koje je bilo dužno da izdržava.*

Svedok je lice koje može da pruži informacije o krivičnom delu, učiniocu i drugim važnim okolnostima koje se odnose na određeni događaj. To može da bude sama žrtva, odnosno oštećeni, ali i druga lica.

***Primer:** Svedoci mogu da budu lica koja su se zatekla na licu mesta, lica koja poznaju žrtvu ili okrivljenog i koja mogu da daju sudu informacije o njima, njihovom odnosu, onome što je prethodilo izvršenju dela i slično.*

Maloletno lice je lice od rođenja pa do 18 godina života. Lica do 14 godina života su **deca** i ona nisu krivično odgovorna. Lica od 14 do 16 godina su **maloletnici** i ona su krivično odgovorna.

Osumnjičeni je lice prema kome je zbog postojanja osnova sumnje da je učinilo krivično delo nadležni državni organ u predistražnom postupku preduzeo neku od zakonom propisanih radnji i lice protiv koga se vodi istraga.

Okrivljeni je lice protiv koga je podignuta optužnica koja još nije potvrđena, ili protiv koga je podnet optužni predlog, privatna tužba ili predlog za izricanje mere bezbednosti obaveznog psihijatrijskog lečenja, a glavni pretres (suđenje) ili ročište za izricanje krivične sankcije još nije određeno.

Optuženi je lice protiv koga je optužnica potvrđena i lice za koje je povodom optužnog predloga, privatne tužbe ili predloga za izricanje mere bezbednosti obaveznog psihijatrijskog lečenja određen glavni pretres (suđenje) ili ročište za izricanje krivične sankcije u skraćenom krivičnom postupku.

Osuđeni je lice za koje je sud utvrdio pravnosnažnom odlukom da je učinilac krivičnog dela i kome je izrekao krivičnu sankciju.

Tužilac je javni tužilac, privatni tužilac i oštećeni kao tužilac.

Javni tužilac vrši funkciju javnog tužilaštva kao državnog organa i on je ovlašćen da goni učinioce krivičnih dela.

Privatni tužilac je lice koje je podnelo privatnu tužbu zbog krivičnog dela za koje je zakonom propisano krivično gonjenje po privatnoj tužbi.

Oštećeni kao tužilac je lice koje je oštećeno krivičnim delom a koje je preuzelo krivično gonjenje od javnog tužioca (kada javni tužilac ne pokrene krivični postupka ili tokom postupka odustane od daljeg gonjenja).

Stranke u krivičnom postupku su tužilac i okrivljeni.

Krivična prijava je akt kojim se javni tužilac obaveštava da je izvršeno krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti.

Optužba je optužnica, optužni predlog, privatna tužba i predlog za izricanje mere bezbednosti, odnosno izraz koji služi kao opšti naziv za akt tužioca u kome su navedena obeležja krivičnog dela.

Krivične sankcije za punoletne učinioce:

Kazne: kazna zatvora, novčana kazna, rad u javnom interesu i oduzimanje vozačke dozvole.

Mere upozorenja: uslovna osuda i sudska opomena.

Mere bezbednosti: obavezno psihijatrijsko lečenje i čuvanje u zdravstvenoj ustanovi; obavezno psihijatrijsko lečenje na slobodi; obavezno lečenje narkomana; obavezno lečenje alkoholičara; zabrana vršenja poziva, delatnosti i dužnosti; zabrana upravljanja motornim vozilom; oduzimanje predmeta;

proterivanje stranca iz zemlje; javno objavljivanje presude; zabrana približavanja i komunikacije sa oštećenim; zabrana prisustvovanja određenim sportskim priredbama.

Krivične sankcije za maloletne učinioce:

Vaspitne mere: *mere upozorenja i usmeravanja* (sudski ukor i posebne obaveze), *mere pojačanog nadzora* (od strane roditelja, usvojioca ili staraoca, u drugoj porodici, od strane organa starateljstva, uz dnevni boravak u odgovarajućoj ustanovi za vaspitavanje i obrazovanje maloletnika) i *zavodske mere* (upućivanje u vaspitnu ustanovu, upućivanje u vaspitno-popravni dom, upućivanje u posebnu ustanovu za lečenje i osposobljavanje).

Kazna maloletničkog zatvora, koja se može izreći samo starijim maloletnicima (licima između 16 i 18 godina).

Mere bezbednosti: sve kao za punoletna lica osim zabrane vršenja poziva, delatnosti i dužnosti.

Službe za žrtve su organizacije i institucije na teritoriji Srbije, koje pružaju pomoć i podršku žrtvama kriminaliteta. Kontakt podaci službi za žrtve mogu se naći u interaktivnoj mapi službi za žrtve, koja je dostupna na www.victimservices.eu.

U KOJIM SLUČAJEVIMA OŠTEĆENI SAM POKREĆE KRIVIČNI POSTUPAK?

Najveći broj krivičnih dela goni se po službenoj dužnosti!

To znači da nadležni državni organi (policija i tužilaštvo) po službenoj dužnosti, obično na osnovu prethodne prijave od strane građana, preduzimaju potrebne mere i radnje kako bi se učinilac krivičnog dela pronašao, uhvatio i protiv njega pokrenuo krivični postupak (ako ima elemenata za to).

Drugu grupu krivičnih dela čine ona koja se gone po **privatnoj tužbi**! To su mahom lakša krivična dela, odnosno, dela manje društvene opasnosti i dela kod kojih je učinilac u bliskom odnosu sa oštećenim. Ova dela su precizno određena Krivičnim zakonikom Republike Srbije. Za sva druga krivična dela, za koja nije izričito navedeno da se gone po privatnoj tužbi, gonjenje se preduzima po službenoj dužnosti.

Primeri krivičnih dela koja se gone po privatnoj tužbi:

Laka telesna povreda; narušavanje nepovredivosti stana; neovlašćeno prikupljanje ličnih podataka; neovlašćeno prisluškivanje i snimanje i slično.

Krađa, teška krađa, prevara, neovlašćeno korišćenje tuđeg vozila, zloupotreba poverenja i prikrivanje, ako su učinjena prema bračnom drugu, licu sa kojim učinilac živi u trajnoj vanbračnoj zajednici, srodniku po krvi u pravoj liniji srodstva, bratu ili sestri, usvojiocu ili usvojeniku ili drugim licima sa kojima učinilac živi u zajedničkom domaćinstvu.

Oduzimanje, uništenje i oštećenje tuđe stvari, ako je stvar u privatnoj imovini.

Lice koje je oštećeno krivičnim delom koje se goni po privatnoj tužbi samo pokreće postupak tako što podnosi privatnu tužbu sudu, o čemu će više reći biti kasnije.

Za pojedina krivična dela gonjenje se preduzima po službenoj dužnosti ali tek **uz prethodni predlog oštećenog**. Ova krivična dela su, takođe, precizno određena Krivičnim zakonikom Republike Srbije.

Primeri krivičnih dela koja se gone po predlogu oštećenog:

Neovlašćeno otkrivanje tajne; polno uznemiravanje; utaja, ako su utajene stvari u svojini građana; protivpravno zauzimanje zemljišta; protivpravno useljenje i tako dalje.

Ukoliko krivično delo za koje se goni po privatnoj tužbi ili po predlogu oštećenog izvrši maloletnik (lice starosti od 14 do 18 godina), gonjenje uvek preuzima javni tužilac za maloletnike koji je stekao posebna znanja iz oblasti prava deteta i prestupništva mladih, ali tek pošto je oštećeni stavio predlog za pokretanje postupka.

Primer: *Ako je maloletnik izvršio laku telesnu povredu iz čl. 122 st. 1 Krivičnog zakonika, oštećeni neće moći da podnese privatnu tužbu protiv njega, već samo da stavi predlog za pokretanje postupka, a postupak će po službenoj dužnosti pokrenuti javni tužilac za maloletnike.*

Međutim, da bi uopšte došlo do gonjenja lica koja se sumnjice da su izvršila neko krivično delo, neophodno je delo prijaviti, i to pre svega policiji!

KAKO PRIJAVITI KRIVIČNO DELO?

Prijavljivanje krivičnih dela državnim organima od strane građana je od velikog značaja!

Prijavljivanjem krivičnog dela:

- smanjuje se broj neotkrivenih krivičnih dela,
- smanjuje se rizik ponovnog izvršenja krivičnog dela od strane istog lica,
- smanjuje se rizik da ista osoba bude ponovo žrtva istog ili sličnog krivičnog dela,
- smanjuje se rizik da drugi građani postanu žrtve istog ili sličnog krivičnog dela, odnosno istog učinioca.

Krivično delo se može prijaviti **policiji** ili neposredno **tužilaštvu**.

KAKO PRIJAVITI KRIVIČNO DELO POLICIJI?

Krivično delo, po pravilu, treba da prijavite stanici policije koja se nalazi u mestu Vašeg prebivališta, i to:

- putem telefona,
- u pisanoj formi ili
- lično, odlaskom u policijsku stanicu.

PRIJAVLJIVANJE KRIVIČNOG DELA TELEFONOM

Pozovite broj 192 (poziv je besplatan) ili telefon lokalne stanice policije (adresar sa kontakt telefonima je dostupan na sledećem linku: http://arhiva.mup.gov.rs/cms_cir/sadrzaj.nsf/adresar!)

U slučaju nasilja u porodici, pozovite besplatnu policijsku liniju za prijavljivanje nasilja u porodici koja važi za celu teritoriju Srbije: 0800-100-600

Nakon što ste obavestili policiju o tome šta se dogodilo, na lice mesta bi trebalo da dođe policijska patrola.

Na licu mesta, policija će:

Obaviti razgovor sa zatečenim licima: sa učiniocem (ako je tu zatečen), svedocima, očevicima, kao i sa žrtvom, osim ako ona nije u međuvremenu odvedena u bolnicu (zbog zadobijenih povreda). Međutim, ova lica mogu da budu dovedena i u prostorije stanice policije kako bi se uzele njihove izjave o tome šta se dogodilo i o tome sačinio zapisnik. **Ispitivanje lica u svojstvu građana može da traje najduže četiri sata, a po pristanku lica koje daje obaveštenje i duže!**

Preduzeti druge mere i radnje kako se tragovi krivičnog dela ne bi uništili (na primer, fotografisaće lica mesta, pretražiće lice mesta da bi se pronašli tragovi izvršenog dela i slično).

Kada prikupi sve potrebne informacije, ako ima elementa krivičnog dela, policija po službenoj dužnosti sačinjava krivičnu prijavu.

Krivičnu prijavu koju policija sačinjava po službenoj dužnosti Vi ne potpisujete!

Policija krivičnu prijavu dostavlja nadležnom tužilaštvu. Nakon toga, nemate obavezu da dolazite u policiju, osim ako ne budete pozvani da pružite neka dodatna objašnjenja ili da date nove informacije.

PRIJAVLJIVANJE KRIVIČNOG DELA NEPOSREDNO U STANICI POLICIJE

Krivično delo možete da prijavite i direktno u stanici policije ili u dežurnoj službi Policijske uprave za grad u kome živite ili u kome se delo dogodilo!

ŠTA AKO KRIVIČNO DELO PRIJAVLJUJETE LOKALNOJ STANICI POLICIJE?

- 1. Javite se na prijavnicu dežurnom policajcu!** To je šalter koji se obično nalazi na samom ulazu u zgradu policije. Dežurnom policajcu ćete reći da želite da prijavite krivično delo. On će Vas uputiti u dežurnu službu koja radi 24 sata.
- 2. U dežurnoj službi:** Policijskom službeniku u dežurnoj službi treba samo ukratko da kažete šta se dogodilo (bez ulaženja u detalje, što je posebno važno kod nekih krivičnih dela, kao što su silovanje ili drugi seksualni delikti).

3. Kod dežurnog inspektora: Iz dežurne službe će Vas uputiti kod dežurnog inspektora (u odsek kriminalističke policije) kome treba da date detaljne informacije o tome šta se, gde, kada i kako dogodilo. Treba da znate da ako u momentu kada ste došli da prijavite delo u stanici policije nema dežurnog inspektora, ovaj razgovor može da se obavi i u samoj dežurnoj službi!

Po obavljenom razgovoru uzima se prijava na zapisnik!

Prijava, pored podataka u vezi sa prijavljenim delom, sadrži i podatke o Vama: ime i prezime, datum i mesto rođenja, matični broj, adresu prebivališta ili/i boravišta, zanimanje i broj lične karte, kao i da li delo prijavljujete u svojstvu oštećenog ili ne. **PRIJAVU NA ZAPISNIK VI POTPISUJETE!**

Nakon što je prijava sačinjena, predmet se dostavlja određenom inspektor na rad. Inspektor će Vas kontaktirati, razmeničete brojeve telefona tako da možete da se raspitate o slučaju ili da obavestite policiju da su, na primer, pretnje nastavljene, kako bi se preduzele eventualne mere zaštite. **Trebalo bi da inspektora obaveštavate o promeni adrese ili broja telefona, tako da on može da Vas kontaktira ukoliko bude potrebno da pružite neke dodatne informacije!**

Inspektor, koji je zadužen za konkretni slučaj, preduzima različite mere i radnje, u cilju prikupljanja svih potrebnih informacija.

Tek kada se prikupe sve potrebne informacije, ako ima elemenata krivičnog dela, inspektor sastavlja krivičnu prijavu i dostavlja je nadležnom tužilaštvu.

ŠTA AKO KRIVIČNO DELO PRIJAVLJUJETE POLICIJSKOJ UPRAVI ZA GRAD U KOME ŽIVITE ILI U KOME JE DELO IZVRŠENO?

- 1. Javite se na prijavnicu dežurnom policajcu!** To je šalter na ulazu u zgradu Policijske uprave. Dežurnom policajcu treba da kažete da hoćete da prijavite krivično delo. On će Vas uputiti u dežurnu službu koja radi 24 sata.
- 2. U dežurnoj službi:** Policijski službenik u dežurnoj službi će obaviti razgovor sa Vama. Njemu treba da ispričate, što detaljnije, šta se, gde, kada i kako dogodilo. Na osnovu tih informacija uzeće se prijava na zapisnik. **PRIJAVU NA ZAPISNIK VI POTPISUJETE!**

Dalje postupanje policije zavisi od toga da li je učinilac poznat ili nepoznat.

Ako je učinilac poznat: Dežurna služba bi trebalo da prikupi sve potrebne informacije. Ako ima elementa krivičnog dela, sačiniće krivičnu prijavu i dostaviti je tužilaštvu. Međutim, ukoliko ne uspeju to sve da završe do kraja svoje smene, predmet će dostaviti nekom od specijalizovanih odeljenja Policijske uprave, koje dalje postupa.

Ako je učinilac nepoznat: Po jedan primerak prijave na zapisnik koju ste potpisali upućuje se tužilaštvu i specijalizovanom odeljenju Policijske uprave (u zavisnosti od vrste dela – na primer, odeljenju za krvne i seksualne delikte, odeljenju za imovinske delikte, odeljenju za maloletničku delinkvenciju i slično). Unutar odeljenja, predmet se daje određenom inspektorju na rad. On dalje postupa isto kao u slučaju kada je delo prijavljeno lokalnoj stanici policije.

Ukoliko ne govorite srpski, biće Vam obezbeđen prevodilac!

ŠTA AKO STE ZADOBILI POVREDE?

Ukoliko ste usled izvršenog krivičnog dela zadobili povrede, policijski službenici koji su došli na lice mesta bi trebalo da Vas odvedu u Urgentni centar, hitnu pomoć, dom zdravlja ili neku drugu zdravstvenu ustanovu u zavisnosti od mesta u kome se nalazite kako bi Vam se ukazala medicinska pomoć i konstatovale povrede.

U odgovarajuću medicinsku ustanovu odvođe Vas kolima hitne pomoći. Policija poziva nadležnu medicinsku službu kada se delo prijavljuje putem telefona neposredno nakon što je izvršeno ili kada je izvršenje dela u toku.

U medicinsku ustanovu odlazi i dežurni inspektor kako bi obavio razgovor sa Vama ako je to moguće s obzirom na Vaše trenutno zdravstveno stanje. Dežurni inspektor će obaviti razgovor i sa lekarom, što je važno zbog saznanja o kakvim povredama se radi, a što je bitno kako bi se znalo za koje konkretno delo će se učinilac dalje goniti.

Ukoliko se na lice mesta ne poziva hitna pomoć jer se ne radi o teškim povredama, ali policija po dolasku konstatuje da bi trebalo da Vas pregleda lekar, dežurni inspektor bi, po pravilu, trebalo da Vas odvede u nadležnu medicinsku ustanovu radi izdavanja potvrde o vrsti i težini povrede kako bi se znalo za koje konkretno krivično delo će se učinilac dalje goniti.

Kada Vas na pregled vode po službenoj dužnosti **PREGLED NE PLAĆATE VI!**

**Policija nije dužna da Vas obaveštava o daljim radnjama koje preduzima!
Za sve informacije u vezi sa Vašim slučajem, obratite se stanici policije
koja je bila zadužena za njegovo rešavanje!**

Podnošenjem krivične prijave, odnosno dopune krivične prijave tužilaštvu ili obaveštenja o krivičnom delu, posao policije se završava!

**Treba da znate da svaka prijava nekog događaja policiji ne završava
podnošenjem krivične prijave tužilaštvu, odnosno pokretanjem postupka!**

Samo ukoliko ima dovoljno okolnosti koje ukazuju da se radi o krivičnom delu, policija će podneti krivičnu prijavu tužilaštvu, koje će dalje preduzeti neophodne zakonske korake.

KAKO PRIJAVITI KRIVIČNO DELO TUŽILAŠTVU?

Ukoliko ste oštećeni krivičnim delom ili imate saznanja o izvršenom krivičnom delu i učiniocu, možete da podnesete krivičnu prijavu i neposredno tužilaštvu, i to:

- **U pisanoj formi** – krivična prijava se predaje na prijavnici tužilaštva;
- **Usmeno na prijavnici tužilaštva** – sačinjava se zapisnik o podnetoj prijavi;
- **Putem telefona** – sačinjava se službena beleška o podnetoj prijavi;
- **Elektronskom poštom** – podneta prijava će se sačuvati i odštampati.

**Obratite se tužilaštvu koje je nadležno za opštinu, odnosno mesto
u kome je krivično delo izvršeno ili pokušano!**

Šta ako je krivična prijava podneta tužilaštvu koje nije nadležno ili sudu? Oni će prijavu primiti i odmah dostaviti nadležnom javnom tužiocu!

Krivična prijava koju podnosite tužilaštvu ne mora da ima određenu formu! Važno je da u njoj što detaljnije opišete konkretni događaj, i to: **šta se, gde, kako i kada dogodilo, ali ne morate da navodite naziv krivičnog dela.**

Krivična prijava se podnosi u **dva primerka.**

VAŽNO je da znate da:

! Ako tužilac **ODBACI** krivičnu prijavu, dužan je da Vas kao oštećenog o tome obavesti i pouči da možete da podnesete **PRIGOVOR** neposredno višem javnom tužiocu. Ukoliko Vaš prigovor bude usvojen, javni tužilac će nastaviti gonjenje.

Ako javni tužilac pokrene krivični postupak ali u toku postupka **ODUSTANE** od daljeg gonjenja, Vi sami možete preuzeti gonjenje, o čemu će više reči biti u nastavku ovog vodiča.

Kada javni tužilac prikupi sve potrebne informacije, ako ima elementa krivičnog dela, **on će pokrenuti krivični postupak** tako što će **donosi naredbu o sprovođenju istrage ili će da podigne neposrednu optužnicu!**

Za informacije o...

- **krivičnom postupku,**
- **statusu predmeta,**
- **Vašim pravima i obavezama i**
- **ostvarivanju kontakta sa službenim licem nadležnim za Vaš predmet u tužilaštvu**

... možete se obratiti Službi za informisanje oštećenih lica i svedoka pri javnom tužilaštvu u Vašem gradu i to: lično, putem telefona ili elektronske pošte!

Kontakt podatke Službi za informisanje oštećenih lica i svedoka pri javnim tužilaštvima u Srbiji možete naći u interaktivnoj mapi na sledećem linku www.victimservices.eu!

ODLAGANJE KRIVIČNOG GONJENJA I NEPOKRETANJE KRIVIČNOG POSTUPKA

VAŽNO: Treba da znate da postoje situacije u kojima može da dođe do skretanja toka krivične procedure, odnosno do situacija kada se **krivični postupak neće pokrenuti ili će njegovo pokretanje biti odloženo i uslovljeno ispunjenjem određenih obaveza od strane učinioca!** Takođe, u nekim slučajevima žrtva i učinilac mogu da se izmire i dogovore kako da se šteta nadoknadi, pa ni tada postupak neće biti pokrenut ili će učinilac biti oslobođen od kazne!

Primena ovih rešenja doprinosi:

- *Da se obezbedi naknada štete žrtvi!*
- *Da se poprave odnosi između žrtve i učinioca koji su narušeni krivičnim delom!*
- *Da se rastereti pravosudni sistem i obezbedi da sudovi efikasnije rade!*
- *Da se smanji broj lica koja se šalju u zatvore!*
- *Da se društvena zajednica aktivno uključi u izvršenje ovakvih mera i pomogne u prihvatu učinilaca kako bi se sprečilo da ponovo izvrše krivično delo!*

ODLAGANJE KRIVIČNOG GONJENJA

Javni tužilac ima pravo da u nekim slučajevima ne pokrene krivični postupak protiv punoletnog lica, odnosno da odloži njegovo pokretanje! To je moguće samo pod uslovom da osumnjičeni prihvati i ispuni jednu ili više obaveza koje zakon predviđa:

- *Da ukloni štetu koja je nastala usled izvršenog dela ili da je nadoknadi;*
- *Da uplati određeni novčani iznos u humanitarne ili druge javne svrhe;*
- *Da obavi određeni društvenokorisni ili humanitarni rad;*
- *Da plati iznos na ime izdržavanja;*
- *Da se podvrgne odvikavanju od alkohola ili opojnih droga;*
- *Da se podvrgne psihosocijalnom tretmanu za nasilnike;*
- *Da izvrši neku drugu obavezu koju mu je odredio sud u nekom drugom postupku.*

Uslovno odlaganje krivičnog postupka je moguće u slučaju krivičnih dela za koja je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina.

Osumnjičeni koji je prihvatio da ispuni jednu ili više obaveza, mora da ih izvrši u određenom roku. Taj rok ne može biti duži od godinu dana. Nadzor nad izvršenjem obaveza obavlja posebna služba – **tzv. poverenička kancelarija**. Ona će da prati da li osumnjičeni ispunjava obaveze koje je prihvatio.

! **Ukoliko osumnjičeni ispuni obaveze:** Javni tužilac će rešenjem odbaciti krivičnu prijavu! Javni tužilac je dužan da Vas kao oštećenog o tome obavesti! **VAŽNO:** Vi kao oštećeni nećete imati pravo da se žalite, tj. da podnese prigovor protiv rešenja javnog tužioca. **Dakle, u ovoj situaciji Vi ne možete da preuzmete gonjenje!**

Ukoliko osumnjičeni ispuni obaveze i javni tužilac odbaci krivičnu prijavu, ne dolazi do krivičnog postupka i izricanja krivične sankcije!

Ukoliko osumnjičeni ne ispuni preuzete obaveze: Postupak se nastavlja!

ODBACIVANJE KRIVIČNE PRIJAVE

U slučaju krivičnih dela za koja je propisana kazna zatvora do tri godine (to su dela manje društvene opasnosti), **javni tužilac može da odbaci krivičnu prijavu i to:** ako se osumnjičeni pokajao i sprečio nastupanje štete ili je štetu nadoknadio ako je ona već nastupila i ako javni tužilac oceni da izricanje krivične sankcije ne bi bilo pravično.

U ovom slučaju, Vi kao oštećeni nemate pravo da se žalite, tj. da podnesete prigovor protiv rešenja javnog tužioca, pa i u ovoj situaciji **ne dolazi do krivičnog postupka i izricanja krivične sankcije!**

IZMIRENJE PRIVATNOG TUŽIOCA I OKRIVLJENOG

U slučaju da ste sudu podneli privatnu tužbu za krivično delo za koje se goni po privatnoj tužbi, sudija može da pozove Vas, kao privatnog tužioca, i okrivljenog da određenog dana dođete u sud i da vas sudija upozna sa mogućnostima upućivanja na postupak medijacije.

Medijacija je način rešavanja problema u kome nepristrasna i neutralna treća strana (medijator/ka) pomaže učesnicima u procesu da postignu sporazum koji je prihvatljiv za obe strane!

Na medijaciju možete da budete upućeni samo ako ste sa tim saglasni i Vi i okrivljeni. Dakle, **upućivanje na medijaciju je dobrovoljno!**

Do upućivanja na medijaciju može da dođe pre nego što sudija zakaže glavni pretres!

Ukoliko se Vi ne odazovete na ovaj poziv, a izostanak ne opravdate, sudija će odbiti Vašu privatnu tužbu!

Ukoliko se okrivljeni ne odazove na poziv, sudija će odrediti glavni pretres!

Ukoliko dođe do medijacije, od njenog ishoda zavisi dalji tok krivične procedure:

Ako dođe do izmirenja i dogovora o tome kako da se šteta popravi ili nadoknadi: Privatna tužba koju ste podneli će se smatrati povučenom i postupak se tu završava!

Ako ne dođe do izmirenja: Sudija će zakazati suđenje i postupak pred sudom se nastavlja!

Ukoliko Vi ili okrivljeni ne prihvatite postupak medijacije: Postupak se nastavlja pred sudom.

PORAVNANJE UČINIOCA I OŠTEĆENOG I OSLOBOĐENJE OD KAZNE

Važno je da znate da je moguće **da sud oslobodi od kazne učinioca krivičnog dela, za koga je utvrdio da je krivično odgovoran**, i to ako on ispuni obaveze o kojima se prethodno dogovorio sa Vama kao oštećenim. Ovakvo rešenje je moguće primeniti u slučaju lakših krivičnih dela (za koje je propisana kazna zatvora do tri godine ili novčana kazna).

Takođe, u slučaju krivičnog dela za koje je propisana kazna zatvora do pet godina, **sud može da oslobodi učinioca od kazne, ako je nakon izvršenog krivičnog dela, a pre nego što je saznao da je otkriven, učinilac otklonio posledice dela ili je nadoknadio pričinjenu štetu.**

Ova rešenja su usmerena na popravljavanje/naknadu štete koju ste Vi kao žrtva pretrpeli usled izvršenog krivičnog dela.

PODNOŠENJE PRIVATNE TUŽBE ILI PREDLOGA

KO I U KOM ROKU PODNOSI PRIVATNU TUŽBU ILI PREDLOG ZA KRIVIČNO GONJENJE?

Za krivična dela koja se gone po privatnoj tužbi, odnosno po predlogu, **privatnu tužbu ili predlog možete da podnesete samo ako ste Vi oštećeni krivičnim delom.**

Privatnu tužbu ili predlog za krivično gonjenje treba da podnesete u roku od tri meseca od dana kada ste saznali za krivično delo i učinio!

Šta ako je oštećeno lice maloletno ili je potpuno lišeno poslovne sposobnosti? Privatnu tužbu ili predlog za gonjenje treba da podnese njihov zakonski zastupnik, koji svoja prava može vršiti preko punomoćnika (advokata).

Šta ako oštećeni umre u toku roka za podnošenje privatne tužbe ili predloga za krivično gonjenje? U tom slučaju privatnu tužbu ili predlog mogu da podnesu njegov bračni drug, lice sa kojim živi u vanbračnoj ili drugoj trajnoj zajednici, deca, roditelji, usvojenici, usvojitelji, braća i sestre i zakonski zastupnik i to u roku od tri meseca nakon smrti oštećenog.

Šta ako oštećeni umre u toku postupka? Sva napred navedena lica mogu da daju izjavu da nastavljaju postupak i to u roku od tri meseca nakon smrti oštećenog.

KOME SE PODNOSI PRIVATNA TUŽBA ILI PREDLOG?

Predlog za krivično gonjenje podnosi se nadležnom javnom tužilaštvu, a privatna tužba nadležnom sudu!

Nadležno će biti tužilaštvo, odnosno sud na čijem području je krivično delo izvršeno ili pokušano!

Predlog za krivično gonjenje predajete na pisarnici tužilaštva, a privatnu tužbu na pisarnici krivičnog suda, i to na odeljenju za prijem (prijavni šalter).

Od podnetog predloga, odnosno privatne tužbe možete da odustanete do završetka glavnog pretresa. U tom slučaju ćete dati izjavu sudu pred kojim se postupak vodi da odustajete od gonjenja.

Važno je da znate da ste dužni da o svakoj promeni adrese prebivališta ili boravišta obavestite javnog tužioca ili sud pred kojim se vodi postupak!

ŠTA TREBA DA SADRŽI PRIVATNA TUŽBA?

Privatna tužba treba da sadrži sledeće:

Ime i prezime okrivljenog *sa ličnim podacima ukoliko su poznati.*

Kratak opis dela *(opisati šta se, kada i kako dogodilo).*

Zakonski naziv krivičnog dela *(na primer: krivično delo Uvreda iz čl. 170 ili krivično delo Laka telesna povreda iz čl. 122 st. 1 Krivičnog zakonika Republike Srbije).*

Označenje suda pred kojim treba da se održi glavni pretres (suđenje) *(na primer: Prvom osnovnom sudu u Beogradu ili Osnovnom sudu u Vranju).*

Predlog dokaza i činjenice koje bi trebalo da se dokažu *(na primer: ako se privatna tužba podnosi zbog nanete lake telesne povrede, a lice se obratilo lekaru, kao dokaz za činjenicu da je naneta laka telesna povreda navodi se izveštaj lekara. Ili, ako je bilo svedoka-očevidaca događaja, navode se svedoci koji bi trebalo da se saslušaju).*

Predlog vrste i mere krivične sankcije čije se izricanje traži *(na primer: predlog da se izrekne novčana kazna ili predlog da se izrekne kazna zatvora).*

U privatnoj tužbi može da se predloži da se okrivljeni stavi u pritvor.

Privatnu tužbu podnosite **u pisanoj formi ili usmeno** (kada se sačinjava zapisnik).

Privatnu tužbu podnosite **u više primeraka** – po jedan primerak za sud, za svakog tuženog, i jedan koji ostaje Vama.

Za sastavljanje privatne tužbe možete potražiti pomoć advokata ili se obratiti za pomoć službi besplatne pravne pomoći pri opštini u mestu (opštini) u kome imate prebivalište ili nekoj od organizacija civilnog društva koje pružaju besplatnu pravnu pomoć a čije kontakte možete naći u interaktivnoj mapi na www.victimservices.eu!

Tužba se zavodi, formira se predmet koji dobija svoj broj i raspoređuje se sudiji na rad!

O daljem toku postupka sve informacije možete da dobijete u sudu (u pisarnici suda), kao i da ostvarite uvid u predmet u krivičnoj pisarnici suda.

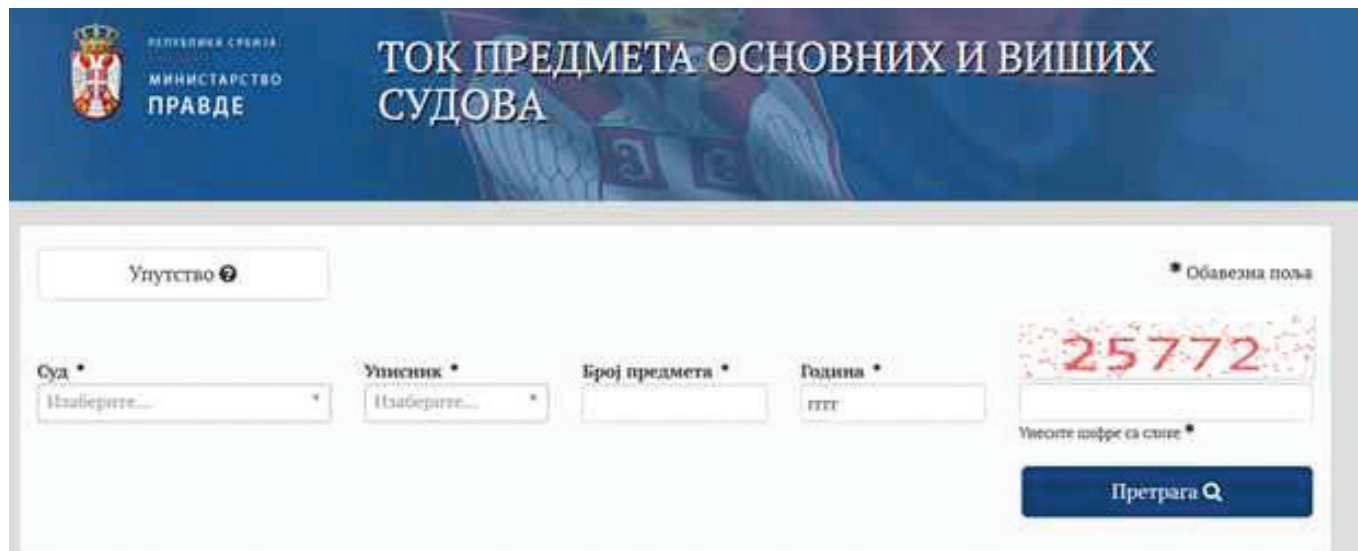
VAŽNO: Morate da znate da ako ste oštećeni krivičnim delom i treba da budete saslušani kao svedok, pravo da razgledate sudski predmet (spise) može da Vam bude uskraćeno dok ne budete saslušani kao svedok!

Tok Vašeg predmeta pred sudom možete da pratite i preko internet stranice Portal sudova Srbije <https://portal.sud.rs/code/navigate.aspx?Id=601>.

Da biste pratili tok predmeta preko internet stranice Portal sudova Srbije potrebno je da znate sledeće:

- **Pred kojim sudom se postupak vodi** (na primer: Osnovni sud Čačak)
- **Evidenciju** (na primer: K – za krivične predmete)
- **Broj predmeta** (broj pod kojim je predmet zaveden u sudu)
- **Godinu** (2015).

Unošenjem ovih podataka u odgovarajuća polja na Portalu otvoriće se Vaš predmet!

The screenshot shows the search interface of the Serbian judicial portal. At the top left is the logo of the Ministry of Justice of the Republic of Serbia. The main header reads "ТОК ПРЕДМЕТА ОСНОВНИХ И ВИШИХ СУДОВА". Below this is a search form with the following fields:

- Упутство** (Help icon)
- Суд *** (Court): A dropdown menu with the text "Изаберите..." (Select...).
- Уписник *** (Registry): A dropdown menu with the text "Изаберите..." (Select...).
- Број предмета *** (Case number): A text input field.
- Година *** (Year): A text input field with "ГГГГ" as a placeholder.
- Обавезна поља** (Mandatory fields) label.
- 25772**: A large red number displayed on a decorative background.
- Унесите шифре са слике *** (Enter the numbers from the image): A text input field.
- Претрага** (Search) button with a magnifying glass icon.

PREUZIMANJE GONJENJA OD JAVNOG TUŽIOCA

Za krivična dela koja se gone po službenoj dužnosti, za pokretanje postupka nadležan je javni tužilac.

Ukoliko javni tužilac ne preduzme gonjenje ili tokom postupka odustane od njega, Vi kao oštećeni imate pravo da preduzmete, odnosno da nastavite gonjenje!

Ako javni tužilac nije preduzeo gonjenje, dužan je da Vas kao oštećenog o tome obavesti u roku od osam dana i da Vas uputi šta možete da učinite.

Ako je javni tužilac preduzeo gonjenje ali je od njega tokom postupka odustao, o tome je dužan da Vas obavesti sud u roku od osam dana, ali samo ukoliko niste prisustvovali suđenju.

U ovim situacijama **Vi kao oštećeni imate pravo da preduzmete ili nastavite gonjenje u roku od osam dana** od dana kada ste obavешteni da javni tužilac nije preduzeo gonjenje ili je odustao tokom postupka od daljeg gonjenja. Time stičete svojstvo tužioca!

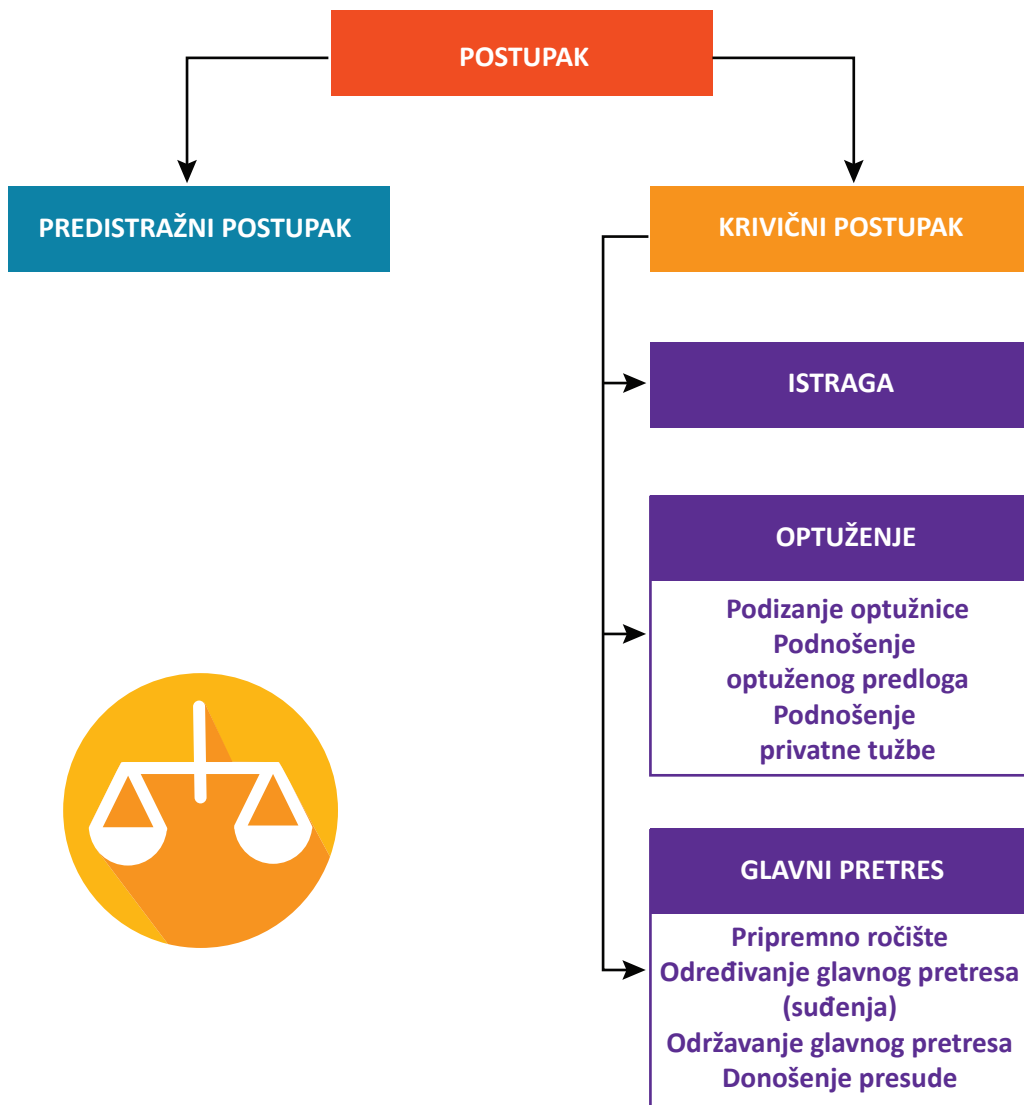
Šta ako niste dobili ovo obaveštenje od nadležnog tužilaštva ili suda? U tom slučaju gonjenje možete da preduzmete ili nastavite u roku od tri meseca od dana kada je javni tužilac odustao od gonjenja, odnosno od kada je odbacio prijavu ili od kada je sud doneo rešenje o obustavi postupka.

Sve informacije o tome možete da dobijete na pisarnici tužilaštva, odnosno suda (zavisno od toga u kojoj fazi je tužilac odustao od gonjenja), kao i u službi za informisanje oštećenih lica i svedoka pri javnim tužilaštvima i sudovima u Srbiji, čiji se kontakt podaci nalaze u interaktivnoj mapi službi za žrtve u Srbiji koja je dostupna na www.victimservices.eu.

VAŽNO JE DA ZNATE: *Kada se krivični postupak vodi za delo za koje se po zakonu može izreći kazna zatvora u trajanju preko pet godina, a Vi ste u ovom slučaju kao oštećeni preuzeli gonjenje od javnog tužioca, tada možete da zahtevate od suda da Vam se postavi punomoćnik (advokat), ako je to u interesu postupka i ako prema svom imovnom stanju Vi ne možete da snosite troškove zastupanja.*

VAŽNO JE DA ZNATE: Javni tužilac ima pravo da sve do završetka glavnog pretresa ponovo od Vas kao oštećenog preuzme gonjenje i time se vrati u postupak!

FAZE POSTUPKA

PREDISTRAŽNI POSTUPAK

- Prethodi istrazi.
- Tužilaštvu je podneta krivična prijava.
- Predistražni postupak se pokreće naredbom javnog tužioca.
- Sprovodi se samo u slučaju krivičnih dela koja se gone po službenoj dužnosti.
- Javni tužilac rukovodi predistražnim postupkom.
- U ovoj fazi se preduzimaju operativne radnje kako bi se otkrilo krivično delo i učinilac (na primer, prikupljanje obaveštenja od građana, saslušanje osumnjičenog, pregled prevoznih sredstava, zadržavanje na mesta izvršenja krivičnog dela, hapšenje, zadržavanje osumnjičenog lica i slično).
- U ovoj fazi važnu ulogu ima policija.

KRIVIČNI POSTUPAK

ISTRAGA

- Pokreće se donošenjem naredbe za sprovođenje istrage.
- Naredbu donosi javni tužilac.
- Istragu sprovodi javni tužilac.
- U istrazi se prikupljaju dokazi i podaci koji su potrebni da bi se donela odluka da li će se podići optužnica ili će se postupak obustaviti, kao i drugi dokazi koji mogu biti od koristi za postupak.

OPTUŽENJE

- **Podizanje optužnice.** Javni tužilac podiže optužnicu kada postoji opravdana sumnja da je određeno lice učinilo krivično delo. Ako prikupljeni podaci o krivičnom delu i učiniocu pružaju dovoljno osnova za optuženje, optužnica se može podići i bez sprovođenja istrage.
- **Podnošenje optužnog predloga.** Ovo je moguće kod krivičnih dela za koja je zakonom zaprećena novčana kazna ili kazna zatvora do 8 godina. Optužni predlog podnosi javni tužilac. U ovom slučaju se vodi tzv. skraćeni postupak.
- **Podnošenje privatne tužbe.**

GLAVNI PRETRES

- **Pripremno ročište.** Na pripremnom ročištu se stranke izjašnjavaju o predmetu optužbe, obrazlažu se dokazi koji će biti izneti na glavnom pretresu, mogu da se predlaže novi dokazi, utvrđuju se činjenična i pravna pitanja o kojima će se raspravljati na suđenju i slično. Vi kao oštećeni ćete biti pozvani na pripremno ročište.
- **Određivanje glavnog pretresa (suđenja).**
- **Održavanje glavnog pretresa** (više o tome u nastavku Vodiča).
- **Donošenje presude.** Presuda može biti: odbijajuća (njom se optužba odbija), oslobađajuća (optuženi se oslobađa od optužbe) i osuđujuća (optuženi se oglašava krivim).

SUĐENJE

Suđenje se odvija u zgradi suda i to u određenoj sudnici, u kojoj svako lice zauzima svoje mesto:

- U pročelju sudnice sede članovi sudskog veća. Predsednik sudskog veća sedi uvek u sredini.
- Ispred podijuma za članove veća nalazi se mesto za zapisničara.
- Sa Vaše leve strane (posmatrano u pravcu sudskog veća) nalazi se mesto za tužioca, a sa Vaše desne strane, mesto za branioca optuženog.
- Optuženi obično sedi ispred veća.
- U većini sudnica postoji mesto na koje staju oštećeni, svedok, veštak ili drugo lice prilikom davanja iskaza. Ako takvog mesta nema, ova lica obično stoje ispred veća prilikom saslušanja.
- Iza optuženog, a naspram veća su mesta za publiku.

Svako suđenje je, po pravilu, javno i mogu mu prisustvovati lica starija od 16 godina! Suđenju mogu da prisustvuju kako lica koja su pozvana na suđenje od strane suda, tako i sva druga lica koja su zainteresovana za konkretni slučaj (publika). Lica koja prisustvuju suđenju ne smeju kod sebe da imaju oružje ili opasno oruđe.

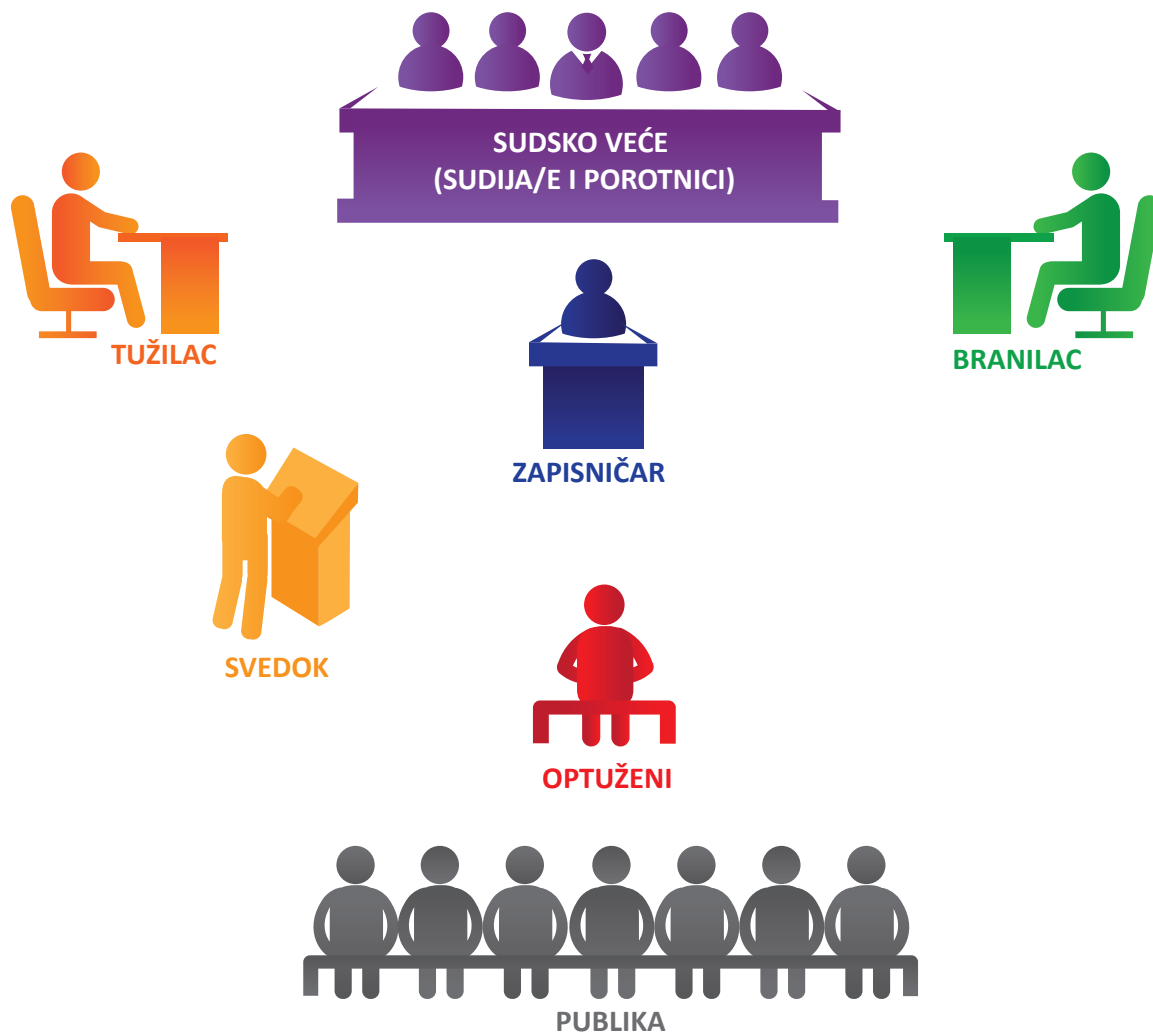
U nekim situacijama javnost može da bude isključena, sa celog suđenja ili jednog njegovog dela, ako je to potrebno radi zaštite:

- Interesa nacionalne bezbednosti;
- Javnog reda i morala;
- Interesa maloletnika;
- Privatnosti učesnika u postupku;
- Drugih opravdanih interesa.

VAŽNO je da znate da se isključenje javnosti ne odnosi na stranke (optuženog i javnog tužioca), branioca optuženog, Vas kao oštećenog i Vašeg zastupnika i/ili punomoćnika (advokata) ako ga angažujete u postupku u kome se Vi pojavljujete kao tužilac!

Međutim, **sudsko veće može da dozvoli da glavnom pretresu na kome je javnost isključena ipak prisustvuju pojedina lica**, i to: pojedina službena lica, naučni, stručni i javni radnici, a na zahtev optuženog, prisustvovanje glavnom pretresu može da se dozvoli i njegovom bračnom drugu, bliskim srođnicima i licu sa kojim optuženi živi u vanbračnoj zajednici ili drugoj trajnoj zajednici života.

Kada se postupak vodi prema maloletniku, javnost će uvek biti isključena! Ali, veće može da dozvoli da glavnom pretresu prisustvuju lica koja se bave zaštitom i vaspitavanjem maloletnika ili suzbijanjem prestupništva mladih.

Lica koja prisustvuju glavnom pretresu na kome je javnost isključena, dužna su da kao tajnu čuvaju sve ono što su na pretresu saznala. Odavanje tajne predstavlja krivično delo!

POSTUPAK PREMA MALOLETNICIMA

Postupak prema maloletnicima predstavlja posebnu vrstu krivičnog postupka, koga odlikuje niz specifičnosti.

Postupak prema maloletniku **može da pokrene samo javni tužilac za maloletnike.**

Javni tužilac za maloletnike u svakom konkretnom slučaju procenjuje da li je svrsishodno da se postupak pokrene ili ne. Shodno tome, **javni tužilac može, ali ne mora da pokrene postupak.**

U slučaju krivičnog dela za koje je propisana kazna zatvora do pet godina ili novčana kazna, javni tužilac za maloletnike može da odluči da **ne pokrene postupak ako smatra da ne bi bilo celishodno da se vodi postupak prema maloletniku** s obzirom na sledeće okolnosti: prirodu krivičnog dela, okolnosti pod kojima je učinjeno, raniji život maloletnika i njegova lična svojstva. Istu odluku javni tužilac za maloletnike može da donese i u slučaju da maloletnik već izvršava kaznu maloletničkog zatvora ili vaspitnu meru, a javni tužilac utvrdi da ne bi imalo svrhe pokretati novi postupak za drugo krivično delo maloletnika.

Ukoliko javni tužilac za maloletnike ne pokrene postupak, dužan je da Vas kao oštećenog o tome obavesti. Međutim, **Vi kao oštećeni ne možete da preuzmete krivično gonjenje** kao u slučaju kada je učinilac punoletno lice. Ali, **imate pravo da zahtevate da veće za maloletnike neposredno višeg suda odluči o pokretanju postupka.** To možete da zahtevate u roku od osam dana od prijema obaveštenja od javnog tužioca da neće pokrenuti postupak, odnosno u roku od tri meseca od dana kada je javni tužilac odbacio krivičnu prijavu ili Vaš predlog za gonjenje (ako niste dobili obaveštenje od javnog tužioca).

Takođe, ono što kao oštećeni treba da znate je da može da se desi da **javni tužilac za maloletnike uslovi nepokretanje postupka prema maloletniku ispunjenjem određenih obaveza – tzv. vaspitnih naloga.** Čak i postupak koji je pokrenut može da se obustavi ako maloletnik prihvati da ispuni jednu ili više obaveza.

Da bi se primenili vaspitni nalozi potrebno je da maloletnik **prizna krivično delo koje je izvršio, a tužilac ili sudija uzimaju u obzir i maloletnikov odnos prema krivičnom delu i Vama kao oštećenom.**

Postoji **pet vaspitnih naloga:**

- Poravnanje sa oštećenim kako bi se naknadom štete, izvinjenjem, radom ili na neki drugi način otklonile, u celini ili delimično, štetne posledice dela;
- Redovno pohađanje škole ili redovno odlaženje na posao;

- Uključivanje, bez naknade, u rad humanitarnih organizacija ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja;
- Podvrgavanje odgovarajućem ispitivanju i odvikavanju od zavisnosti izazvane upotrebom alkoholnih pića ili opojnih droga;
- Uključivanje u pojedinačni ili grupni tretman u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi ili savetovalištu.

Javni tužilac za maloletnike može da primeni samo prva tri navedena naloga, dok sudiji, odnosno veću za maloletnike stoji na raspolaganju svih pet vaspitnih naloga.

Za izvršenje prvog naloga, tj. poravnanje sa oštećenim, potrebna je Vaša saglasnost kao oštećenog!

Ukoliko maloletnik ispuni postavljene obaveze, javni tužilac za maloletnike će odbaciti krivičnu prijavu i predlog oštećenog, o čemu će Vas, kao oštećenog, obavestiti, ali Vi nemate pravo da zahtevate pokretanje postupka!

O obustavljanju postupka prema maloletniku (kada je on bio pokrenut) obaveštava Vas sud, ali ni u ovom slučaju nemate pravo da zahtevate pokretanje postupka!

Postupak prema maloletniku ima dve faze: **pripremni postupak** i **glavni postupak**.

PRIPREMNI POSTUPAK

Postupak prema maloletniku se pokreće podnošenjem **zahteva za pokretanje pripremnog postupka**. Ovaj zahtev tužilac za maloletnike podnosi sudiji za maloletnike nadležnog suda.

Za krivična dela za koja se goni po predlogu ili privatnoj tužbi, postupak se može pokrenuti samo ako ste Vi kao oštećeni stavili predlog za pokretanje postupka nadležnom javnom tužiocu za maloletnike, i to u roku od tri meseca od dana kada ste saznali za krivično delo i maloletnika.

U pripremnom postupku će se:

- Utvrditi činjenice koje se odnose na krivično delo, uzrast maloletnika, činjenice potrebne za ocenu njegove zrelosti, ispitaće se sredina u kojoj i prilike pod kojima maloletnik živi i druge okolnosti koje se tiču njegove ličnosti i ponašanja.
- Saslušati maloletni učinilac krivičnog dela. Saslušanju moraju da prisustvuju javni tužilac, branilac za maloletnike i roditelj, usvojlac, odnosno, staralac maloletnika.

Maloletnik mora da ima branioca već prilikom prvog saslušanja, kao i tokom čitavog postupka. Branilac može da bude samo advokat koji je stekao znanja iz oblasti prava deteta i prestupništva mladih.

Kada se ispituju sve navedene okolnosti, sudija za maloletnike dostavlja spise javnom tužiocu za maloletnike koji može:

- Da zahteva da se pripremni postupak dopuni ili
- Da podnese predlog veću za maloletnike da se maloletniku izrekne određena krivična sankcije za maloletnike.

GLAVNI POSTUPAK

Kada sudija za maloletnike primi predlog javnog tužioca za maloletnike da se maloletniku izrekne krivična sankcija, on **zakazuje sednicu veća** ili **glavni pretres**.

Sednica veća: Na sednicu veća se pozivaju maloletnik i njegovi roditelji, usvojlac, odnosno staralac, javni tužilac za maloletnike, branilac i predstavnik organa starateljstva (to je centar za socijalni rad). Sednici obavezno prisustvuju javni tužilac za maloletnike, branilac i predstavnik organa starateljstva (centra za socijalni rad). Na sednici veća se maloletniku mogu izreći sve krivične sankcije za maloletnike osim kazne maloletničkog zatvora i zavodskih vaspitnih mera. Na sednici veća se može odlučiti da se održi i glavni pretres.

Glavni pretres, tj. suđenje: Glavni pretres (suđenje) je obavezan ako javni tužilac iznese predlog da se prema maloletniku primeni kazna maloletničkog zatvora ili zavodska vaspitna mera. U tom slučaju suđenje se odvija na isti način kao i kada se sudi punoletnim licima. Međutim, javnost je, kao što je napred pomenuto, za vreme suđenja isključena.

ŽRTVA NA SUDU

Ako ste žrtva krivičnog dela, u krivičnom postupku se možete pojaviti u svojstvu oštećenog, svedoka, privatnog tužioca ili tužioca. Time stičete određena prava i obaveze, o kojima će Vas, u zavisnosti od faze postupka, upoznati javni tužilac ili sudija.

Kao oštećeni imate sledeća prava...

Da podnesete predlog i dokaze za ostvarivanje imovinskopravnog zahteva (nagnade štete).

Da ukažete na činjenice i da predlažete dokaze koji su od važnosti za predmet dokazivanja.

Da angažujete punomoćnika iz reda advokata.

Da razmatrate spise i razgleda predmete koji služe kao dokaz.

Da budete obavješteni o odbacivanju krivične prijave ili o odustanku javnog tužioca od krivičnog gonjenja.

Da podnesete prigovor protiv odluke javnog tužioca da ne preduzme ili da odustane od krivičnog gonjenja.

Da budete poučeni o mogućnosti da preuzme krivično gonjenje i zastupate optužbu.

Da prisustvujete pripremnom ročištu.

Da prisustvujete glavnom pretresu (suđenju) i učestvujete u izvođenju dokaza.

Da podnesete žalbu protiv odluke o troškovima krivičnog postupka i dosuđenom imovinskopravnom zahtevu (nagnadi štete).

Da budete obavješteni o ishodu postupka i da Vam se dostavi pravnosnažna presuda ...

Pravo da razmatrate spise i razgledate predmete može da Vam budu uskraćeno dok ne budete ispitani kao svedok!

Više informacija o svojim pravima i ulozi u krivičnom postupku možete dobiti u Službi za informisanje i podršku oštećenim licima i svedocima u javnim tužilaštvima i sudovima u Srbiji!

Kontakt podatke službi možete naći na interaktivnoj mapi službi za žrtve u Srbiji koja je dostupna na www.victimservices.eu!

ŠTA TREBA DA ZNATE AKO STE POZVANI KAO SVEDOK U KRIVIČNOM POSTUPKU?

Saslušanje svedoka predstavlja jednu od zakonom predviđenih radnji dokazivanja. Njen cilj je dolaženje do informacija o krivičnom delu, učiniocu i drugim važnim okolnostima, koje, uz druge prikupljene dokaze, treba da omoguće sudu donošenje konačne odluke u konkretnom predmetu. Utoliko, **iskaz svakog svedoka može da bude od velikog značaja za razrešenje krivične stvari!**

KO SU SVEDOCI?

Kao svedoci mogu da se saslušaju:

- **Oštećeni**
- **Oštećeni kao tužilac i privatni tužilac**
- **Druga lica za koja je verovatno da mogu da pruže određene informacije sudu – na primer: očevici, događaja, susedi, prijatelji, rodbina, kolege kako optuženog, tako i oštećenog lica.**

Određena lica **NE MOGU DA BUDU SASLUŠANA KAO SVEDOCI**, i to:

- Lice koje bi svojim iskazom povredilo dužnost čuvanja tajnog podatka, dok nadležni organ, odnosno lice organa javne vlasti ne opozove tajnost podatka ili ga ne oslobodi te dužnosti;
- Lice koje bi svojim iskazom povredilo dužnost čuvanja profesionalne tajne (verski ispovednik, advokat, lekar, babica i dr.), osim ako je oslobođeno te dužnosti posebnim propisom ili izjavom lica u čiju je korist ustanovljeno čuvanje tajne;
- Lice koje je branilac o onome što mu je okrivljeni kao svom braniocu poverio.

Postoje lica koja **MOGU ALI NE MORAJU DA SVEDOČE U POSTUPKU** (lica koja su oslobođena dužnosti svedočenja). Tu spadaju:

- Bračni drug okrivljenog i lice sa kojim živi u vanbračnoj ili drugoj trajnoj zajednici;
- Srodnici okrivljenog po krvi u pravoj liniji (*roditelji, deca i njihovi potomci, babe, dede*), srodnici u pobočnoj liniji do trećeg stepena zaključno (*braća i sestre okrivljenog, njihova deca i unuci*), kao i srodnici po tazbini do drugog stepena zaključno (*tast, tašta, svekar, svekrva okrivljenog i njihova deca, tj. braća i sestre bračnog druga okrivljenog*);
- Usvojenik i usvojilac okrivljenog.

POZIVANJE SVEDOKA

Ukoliko se pozivate kao svedok u krivičnom postupku, **biće Vam dostavljen poziv u pisanoj formi**. U pozivu će biti navedeno:

- Vaše ime i prezime
- Zanimanje
- Vreme i mesto dolaska
- Krivični predmet po kome se pozivate
- Naznačenje da se pozivate kao svedok
- Upozorenje o posledicama neopravdanog izostanka.

Šta ako se kao svedok poziva lice mlađe od 16 godina? U tom slučaju pozivanje se, po pravilu, vrši preko njegovih roditelja, odnosno, zakonskog zastupnika.

Pozivu da svedočite morate da se odazovete i da svedočite, osim u situaciji kada ste oslobođeni od dužnosti svedočenja ili je ta dužnost isključena!

Šta ako niste u mogućnosti da dođete na suđenje? O tome treba blagovremeno da obavestite sud, kao i o (opravdanom) razlogu Vaše sprečenosti da dođete. U suprotnom, ako neopravdano izostanete ili se bez odobrenja ili opravdanog razloga udaljite sa mesta gde treba da budete saslušani, možete biti prinudno dovedeni, a može Vam biti izrečena i novčana kazna (do 100.000 dinara).

Ukoliko niste u mogućnosti da dođete u sud zbog starosti, bolesti ili teških telesnih mana, možete biti saslušani u svom stanu, ali je potrebno da o nemogućnosti dolaska iz ovog razloga blagovremeno obavestite sud!

Kada se pozivate kao svedok, dužni ste da o svakoj promeni adrese ili boravišta obavestite sud!

SVEDOK NA SUDU

U sud treba da dođete onog dana i u ono vreme kada je zakazano suđenje na koje se pozivate kao svedok. Savetujemo da dođete nešto ranije kako biste našli sudnicu u kojoj će se suđenje odvijati, a čiji broj bi trebalo da bude naveden u pozivu koji ste prethodno dobili. Ispred sudnice ćete sačekati dok Vas (kao i druga lica) službenik u sudu ne pozove da uđete.

Na poziv službenika u sudu, u sudnicu ulaze sva pozvana lica (oštećeni, okrivljeni ako nije u pritvoru, advokati, tužilac, svedoci, veštaci), kao i druga zainteresovana lica (publika) i zauzimaju svoja mesta, kao što je prikazano na slici sudnice napred u ovom Vodiču.

Prilikom ulaska sudije ili veća u sudnicu i prilikom njihovog izlaska iz sudnice sva lica koja se nalaze u sudnici ustaju na poziv službenika suda.

Sudija će utvrditi da li su sva pozvana lica prisutna, kao i identitet optuženog. Nakon toga će Vas kao svedoka zamoliti da sačekate izvan sudnice dok Vas ne pozove da uđete radi saslušanja.

Međutim, ako treba da budete saslušani kao svedok, a ujedno ste tužilac ili privatni tužilac, sudija Vas neće udaljiti iz sudnice.

Ako se, pak, pojavljujete u svojstvu oštećenog i treba da Vas saslušaju kao svedoka, bićete saslušani odmah nakon optuženog!

ISPRED SUDNICE

Dok čekate da Vas pozovu u sudnicu da date svoj iskaz, bićete u hodniku ispred sudnice.

S obzirom na to da u većini sudova ne postoje zasebne prostorije u kojima bi svedoci mogli da sačekaju suđenje, odnosno da ih sudija pozove, svi ćete biti u istom prostoru. To može da dovede do novih neprijatnosti, nelagodnosti i slično.

Da bi se to izbeglo, **preporučljivo je da u sud dođete sa nekom osobom u koju imate poverenja** (na primer, rođak, prijatelj, komšija, predstavnik/predstavnica službe za žrtve i slično), sa kojom možete da razgovarate dok čekate, koja će Vam biti neka vrsta podrške u ovoj situaciji.

DAVANJE ISKAZA

Kada Vas pozovu da uđete u sudnicu da date iskaz, **sudija će Vas uputiti da stanete na mesto koje je u sudnici određeno za svedoke**. Ako takvog mesta (pulta) nema, stajaćete ispred veća ili gde Vam sudija kaže.

Tokom saslušanja ćete stajati, osim ako za to postoje opravdane prepreke (*na primer, ako zbog invaliditeta niste u mogućnosti da stojite, biće Vam dozvoljeno da sedite*).

Na sva pitanja ćete odgovarati usmeno i bez prisustva drugih svedoka. Govorite samo kada se to od Vas traži i kada budete pitani.

Veoma je važno da znate da morate da govorite istinu, jer je lažno svedočenje kažnjivo!

Ako bez zakonskog razloga odbijete da svedočite, može Vam se izreći novčana kazna do 150.000 dinara.

U toku postupka imate pravo da upotrebljavate svoj jezik!

Ukoliko ne govorite srpski jezik, obezbediće Vam se tumač.

Ukoliko Vam je oštećen sluh, pitanja će Vam se postavljati u pisanoj formi.

Ukoliko ste nemi – odgovaraćete u pisanoj formi.

Pre nego što Vas sudija zamoli da kažete sve što znate o konkretnom slučaju, **položićete zakletvu**. Zakletvu polažete usmeno, čitanjem njenog teksta ili potvrdnim odgovorom nakon što Vam sadržaj teksta zakletve pročita organ postupka. Zakletva glasi: „*Zaklinjem se svojom čašću da ću o svemu sto budem pitan govoriti samo istinu i da ništa od onoga što mi je poznato neću prećutati.*“

Nemi svedoci koji znaju da čitaju i pišu potpisuju tekst zakletve, a gluvi, slepi ili nemi svedoci, koji ne znaju ni da čitaju ni da pišu zaklinju se uz pomoć tumača.

Zakletvu ne polažu maloletna lica i lica koja zbog svog duševnog stanja ne mogu da shvate značaj zakletve!

Nakon polaganja zakletve, na pitanje sudije, **daćete podatke o sebi**: ime i prezime, jedinstveni matični broj građana, ime oca ili majke, zanimanje, boravište, mesto i godinu rođenja i odnos sa okrivljenim i oštećenim (ako se pojavljujete kao svedok, a niste oštećeni krivičnim delom).

Potom treba da ispričate sve što Vam je o konkretnom predmetu poznato!

Dobro se skoncentrišite.

Ne žurite.

Recite sve što znate.

Pokušajte da budete što jasniji, određeniji.

Kada završite, sudija, odnosno drugi učesnici u postupku (tužilac, optuženi, branilac optuženog, članovi veća), mogu da Vam (uglavnom preko sudije-predsednika veća) postavljaju pitanja radi razjašnjenja, dopune i proveravanja onoga što ste prethodno ispričali.

Na postavljena pitanja odgovarajte što konkretnije.

Ako niste čuli ili razumeli pitanje zamolite da Vam ga ponove ili pojasne.

Pored toga, pitaće Vas i odakle Vam je poznato ono o čemu govorite, na šta takođe treba da odgovorite.

Treba da znate da ***niste dužni da odgovarate*** na pitanja ako biste time sebe ili lica koja ne moraju da svedoče izložili teškoj sramoti, znatnoj materijalnoj šteti ili krivičnom gonjenju!

Kada budete saslušani, **možete da ostanete u sudnici i dalje pratite tok suđenja** – sednite tamo gde sede i druga lica koja prate suđenje (publika). Međutim, **sudija Vas može privremeno udaljiti iz sudnice ako je potrebno da Vas ponovo pozove i sasluša.**

Bitno je da znate da, dok Vas sudija sasvim ne otpusti, ne smete da se udaljavate bez odobrenja ili opravdanog razloga sa mesta gde se saslušavate!

SASLUŠANJE MALOLETNOG LICA KAO OŠTEĆENOG/SVEDOKA

Ako se kao svedok saslušava maloletno lice, posebno ako je ono oštećeno krivičnim delom, sud treba da postupa obazrivo, kako saslušanje ne bi štetno uticalo na njegovo psihičko stanje, a kada je potrebno, saslušanje će se obaviti uz pomoć pedagoga ili drugog stručnog lica.

Ukoliko je maloletno lice oštećeno pojedinim krivičnim delima, uživaće dodatnu zaštitu!

Primeri: teška telesna povreda, silovanje, obljava sa detetom, obljava zloupotrebom položaja, nedozvoljene polne radnje, podvođenje i omogućavanje vršenja polnog odnosa, posredovanje u vršenju prostitucije, zapuštanje i zlostavljanje maloletnog lica, nasilje u porodici, razbojnička krađa, razbojništvo, iznuda, omogućavanje uživanja opojnih droga, trgovina ljudima, trgovina decom radi usvojenja, zasni vanje ropskog odnosa i prevoz lica u ropskom odnosu i slično.

Dodatna zaštita podrazumeva sledeće:

- **Postupak mora da bude hitan!**
- **Maloletno lice mora da ima punomoćnika!** Pri tome, troškovi advokata plaćaju se iz budžeta sud.
- **Primena posebnih pravila saslušanja:**
 - Obazrivo postupanje.
 - Saslušanje uz pomoć psihologa, pedagoga ili drugog stručnog lica.
 - Saslušanje se, po pravilu, može sprovesti najviše dva puta.
 - Saslušanje putem tehničkih sredstava za prenos slike i zvuka (video link).
 - Saslušanje u svom stanu ili drugoj prostoriji, odnosno ovlašćenoj ustanovi-organizaciji, stručno osposobljenoj za ispitivanje maloletnih lica, u kom slučaju se iskaz može zabeležiti upotrebom tehničkih sredstava za prenos slike i zvuka.
 - Zabranjeno je vršiti suočenje sa okrivljenim ako se maloletno lice koje je usled prirode krivičnog dela, posledica ili drugih okolnosti, posebno osetljivo, odnosno nalazi se u posebno teškom duševnom stanju.

ZAŠTITA ŽRTAVA I SVEDOKA NA SUDU

OSNOVNA ZAŠTITA ŽRTAVA I SVEDOKA

Kao svedok i/ili oštećeni imate pravo da tokom postupka budete **zaštićeni od uvrede, pretnje i svakog drugog napada!**

POSEBNO OSETLJIVE ŽRTVE I SVEDOCI

Ukoliko sud utvrdi da ste, kao oštećeni i/ili svedok, **posebno osetljivi** s obzirom na uzrast, životno iskustvo, način života, pol, zdravstveno stanje, prirodu ili posledice krivičnog dela, odnosno druge okolnosti slučaja, **može da primeni posebna pravila** za Vaše saslušanje:

- Možete biti **saslušani u svom stanu ili drugom mestu na kome se nalazite**, kao i u ovlašćenoj ustanovi-organizaciji, koja je stručno osposobljena za saslušanje posebno osetljivih lica.
- Biće Vam **postavljen punomoćnik tokom saslušanja** ako Vam je to potrebno radi pomoći.
- **Pitanja će Vam se postavljati samo posredno**, odnosno preko sudije (predsednika veća), koji je dužan da se odnosi prema Vama sa posebnom pažnjom, kako bi se izbegle moguće štetne posledice krivičnog postupka po Vašu ličnost, telesno i duševno stanje.
- Možete da budete **saslušani uz pomoć psihologa, socijalnog radnika ili drugog stručnog lica**, kao i **putem tehničkih sredstava za prenos slike i zvuka** (video-link). U tom slučaju, bićete u prostoriji u kojoj neće biti stranke i drugi učesnici u postupku a pitanja će Vam se postavljati posredstvom sudije (predsednika veća), psihologa, pedagoga, socijalnog radnika ili drugog stručnog lica.
- **Suočavanje sa okrivljenim neće biti dozvoljeno** osim ako to sam okrivljeni zahteva a organ postupka to dozvoli.

ZAŠTIĆENI SVEDOK

Status zaštićenog svedoka možete da dobijete **ako postoje okolnosti koje ukazuju da može da nastupi opasnost po život, zdravlje, slobodu ili imovinu većeg obima bilo Vas bilo Vama bliskih lica** ukoliko budete saslušani i dajete odgovore na pojedina pitanja.

U tom slučaju, **primenjuju se posebna pravila saslušanja tako da se tokom postupka ne otkrije Vaš identitet, odnosno identitet Vama bliskih lica**, i to:

- Isključenje javnosti sa glavnog pretresa;
- Izmena, brisanje iz spisa ili zabrana objavljivanja podataka o identitetu;
- Uskraćivanje podataka o identitetu;
- Saslušanje pod pseudonimom;
- Prikriivanje izgleda;
- Svedočenje iz posebne prostorije uz promenu glasa, primenom uređaja koji menjaju glas;
- Saslušanje upotrebom tehničkih sredstava za prenos slike i zvuka, uz mogućnost primene uređaja koji menjaju glas i izobličuju sliku.

Rešenje o određivanju statusa zaštićenog svedoka donosi sud:

- Po službenoj dužnosti
- Na Vaš zahtev (ako se saslušavate kao svedok, odnosno oštećeni)
- Na zahtev javnog tužioca.

POSEBNE MERE ZAŠTITE

U slučaju krivičnih dela...

- protiv ustavnog uređenja i bezbednosti;
- protiv čovečnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom i
- organizovanog kriminala

...predviđene su i posebne mere koje imaju za cilj zaštitu života, zdravlja, fizičkog integriteta, slobode i imovine učesnika u krivičnom postupku, uključujući žrtve i svedoke, kao i njima bliska lica.

Mere zaštite su:

- Fizička zaštita ličnosti i imovine;
- Promena prebivališta;
- Prikriivanje identiteta i podataka o vlasništvu;
- Promena identiteta, pri čemu uz ovu meru može biti određena i promena fizičkih karakteristika zaštićenog lica.

Program zaštite može da se sprovodi pre, tokom i nakon okončanja krivičnog postupka, a za njegovo sprovođenje nadležna je Jedinica za zaštitu kao specijalizovana organizaciona jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova.

Ukoliko smatrate da Vam je potrebna zaštita, obratite se javnom tužiocu ili predsedniku sudskog veća i to im recite!

PRAVO NA NAKNADU ŠTETE PROUZROKOVANE KRIVIČNIM DELOM

Usled izvršenog krivičnog dela, mogu da Vam budu prouzrokovane dve vrste štete:

- **Materijalna** – umanjenje imovine (obična šteta) i sprečavanje njenog povećanja (izmakla korist)
- **Nematerijalna** – nanošenje fizičkog ili psihičkog bola ili straha.

Ukoliko ste oštećeni krivičnim delom, imate pravo na naknadu štete!

Pravo na naknadu štete ostvarićete **podnošenjem imovinskopravnog zahteva!**

Imovinskopravni zahtev može da se odnosi na: *naknadu štete, povraćaj stvari ili poništaj određenog pravnog posla.*

Kome se podnosi predlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahteva u krivičnom postupku? Predlog se podnosi tužilaštvu ili sudu pred kojim se vodi postupak, najkasnije do završetka glavnog pretresa (suđenja) pred prvostepenim sudom. O Vašem zahtevu za nadoknadu štete raspravljaće se u krivičnom postupku i o njemu će odlučivati krivični sud samo ako se time postupak ne odugovlači. U protivnom, sud će Vas uputiti na parnični postupak, što je daleko češća situacija u praksi!

Parnični postupak se pokreće tužbom za naknadu štete nastale krivičnim delom! Tužba se podnosi nakon pravnosnažnosti prvostepene odbijajuće ili oslobađajuće presude, odnosno, rešenja kojim je postupak obustavljen ili je optužba odbijena, a ako je povodom žalbe rešavao apelacioni sud, od dana prijema odluke tog suda.

Dosuđeni iznos na ime naknade štete tuženi je dužan da Vam plati!

Budite spremni na to da je parnica obično duga i neizvesna!

TROŠKOVI KRIVIČNOG POSTUPKA

Troškovi krivičnog postupka su izdaci učinjeni povodom postupka od njegovog pokretanja do njegovog završetka!

Troškovi krivičnog postupka obuhvataju:

- Troškove za svedoke, veštake, stručne savetnike, prevodioce, tumače, stručna lica, troškove uviđaja.
- Troškove prevoza okrivljenog.
- Izdatke za dovođenje okrivljenog.
- Putne troškove službenih lica.
- Troškove lečenja okrivljenog za vreme dok se nalazi u pritvoru, kao i troškove porođaja, osim troškova koji se naplaćuju iz fonda za zdravstveno osiguranje.
- Troškove tehničkog pregleda vozila, analize uzoraka i prevoza leša do mesta obdukcije.
- Naknadu veštaku, stručnom savetniku, prevodiocu, tumaču; naknadu i nužne izdatke branioca, **nužne izdatke privatnog tužioca i oštećenog kao tužioca i njihovih zakonskih zastupnika, kao i naknadu i nužne izdatke njihovih punomoćnika.**
- **Nužne izdatke oštećenog i njegovog zakonskog zastupnika, kao i naknadu i nužne izdatke njegovog punomoćnika.**
- Paušalni iznos, za troškove koji nisu obuhvaćeni napred pomenutim tačkama.

Paušalni iznos se određuje prema trajanju i složenosti postupka i imovnom stanju lica obaveznog da plati ovaj iznos.

Kada sud okrivljenog oglasi krivim obavezaće ga presudom da naknadi troškove krivičnog postupka! Ako se postupak obustavi, optužba odbije ili se okrivljeni oslobodi, troškovi padaju na teret budžetskih sredstava suda.

Skrivljeni troškovi: Sve troškove koje prouzrokuje svojom krivicom ćete, bez obzira na ishod postupka, uključujući i odgovarajući deo paušalnog iznosa, snosite sami. Takođe, svako snosi troškove svog dovođenja, odlaganja dokazne radnje ili glavnog pretresa!

Ukoliko ste u postupku privatni tužilac, a postupak se obustavi, optužba odbije ili se okrivljeni oslobodi od optužbe, troškove ste dužni da nadoknadite Vi.

Ako se radi o krivičnom delu za koje se gonjenje preduzima po Vašem predlogu, pa od podnetog predloga odustanete, i u tom slučaju sami snosite troškove, osim ako okrivljeni nije izjavio da će ih sam snositi.

Naknadu za svog punomoćnika (advokata), ako ste ga angažovali, plaćate sami!

SLUŽBA VDS INFO I PODRŠKA ŽRTVAMA

Ukoliko su Vam potrebne dodatne informacije pozovite Viktimološko društvo Srbije

Službu *VDS info i podrška žrtvama*

011 630 30 22 i 065 548 64 21

Pišite nam na E-mail: vdsrbija@gmail.com

Posetite našu internet stranicu www.vds.org.rs

Služba *VDS info i podrška žrtvama* je opšta služba za žrtve kriminaliteta, koja pruža pomoć i podršku svim žrtvama kriminaliteta, ženama i muškarcima, pripadnicima svih etničkih grupa, nezavisno od bilo kog ličnog svojstva (LBGT, bolesni, osobe s invaliditetom i slično).

Pomoć i podrška se pružaju kako direktnim žrtvama, tako i članovima porodice direktnih žrtava i drugim licima posredno povređenim kriminalnim ponašanjem. Takođe, pomoć i podrška se pružaju žrtvama koje se pojavljuju na sudu kao svedoci ili u nekoj drugoj ulozi, kao i žrtvama nasilja koje su u zatvoru, bivšim, budućim i sadašnjim zatvorenicima i to vezano za njihova prava i povređivanje koje su doživeli ili još uvek trpe.

Žrtvama se pružaju:

- **Emotivna podrška (osnaživanje, razumevanje, poverenje);**
- **Informacije:**
 - *O psihološkim reakcijama i dinamici oporavka,*
 - *Praktične informacije za ponovno uspostavljanje životnih tokova posle traumatičnog događaja,*
 - *Informacije o pravima žrtava i načinima na koje mogu da ih ostvare,*
 - *Informacije o mogućnostima korišćenja restorativnih pristupa, posebno medijacije i drugih načina mirnog rešavanja problema i slično;*
- **Upućivanje na specijalizovane službe i organizacije ili pojedince u Beogradu i Srbiji u zavisnosti od konkretnih potreba;**
- **Podrška na sudu, u kontaktima sa državnim institucijama i u procesu medijacije.**

Svi vidovi pomoći i podrške za žrtve su besplatni!

